

A-FINSKA I ÅRSKURS 9 – Utvärdering av lärresultat våren 2021

Julkaisija Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI)

Tekijät: Carola Åkerlund, Jukka Marjanen & Elina Peltola

Tiivistelmä

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) arvioi toisen kotimaisen kielen (A-finska) oppimistuloksia ruotsinkielisen perusopetuksen yhdeksännellä luokalla huhtikuussa 2021. Arviointiin osallistui kaikkiaan 2 492 oppilasta 38 ruotsinkielisestä koulusta. Oppilaista 1 471 opiskeli suomea toisena kotimaisena kielenä A-oppimäärän mukaisesti (finska) ja 1 021 opiskeli suomea kaksikielisille tarkoitetun äidinkielenomainen suomi – oppimäärän mukaisesti (mofi).

Arvioinnin tarkoituksena on selvittää, miten hyvin yhdeksäsluokkalaiset ovat saavuttaneet Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 tavoitteet A-finskan oppimäärässä perusopetuksen päättyessä. Tavoitteena on myös tarjota tietoa tasa-arvosta koulutusjärjestelmän sisällä.

Arviointi tehtiin digitaalisella alustalla keväällä 2021. Painopiste oli kahdella osa-alueella: taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä. Oppimäärille laadittiin eri arvioinnit. Arvioinnin yhteydessä kerättiin myös tietoa opiskelijoiden kielitaustasta, suomen kielen käytöstä vapaa-ajalla sekä lukutottumuksista. Arvioinnissa selvitettiin myös, miten oppilaiden taidot eri osa-alueilla ovat kehittyneet 6. luokalta, kun saatavaan aineistoon voidaan yhdistää aineistoa aiemman 6. luokan arvioinnista, joka toteutettiin keväällä 2018. Kehitysraportti julkaistaan erillisenä raporttina.

Tuloksia tarkastellaan kolmesta eri näkökulmasta: alueet, kunnan kielisyysaste ja oppilaan sukupuoli. Arviointiin osallistuneet koulut jaettiin kahteen alueeseen: Etelä-Suomeen (Etelä-Suomen aluehallintoalue) ja Länsi-Suomeen (Lounais-Suomi sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoalue). Kunnat jaettiin neljään ryhmään kuntien ruotsinkielisyysasteen perusteella:

- 1) suomenkieliset kunnat, joissa ruotsinkielisten määrä on alle 10 %,
- 2) kaksikieliset kunnat, joissa ruotsinkielisiä on 11–50 % (enemmistö suomenkielisiä)
- 3) kaksikieliset kunnat, joissa ruotsinkielisiä on 51–80 % (enemmistö ruotsinkielisiä) ja
- 4) ruotsinkieliset kunnat, joissa ruotsinkielisiä on yli 80 %.

Kokonaistuloksilla viitataan kaikkien arviointitehtävien keskimääräiseen tulokseen. Taidot, jotka ylittävät arvosanan kahdeksan tason millä tahansa osa-alueella, voivat kompensoida heikompa tietämystä toisella osa-alueella (OPS 2014, 328). Kokonaistulos esitetään standardoidun asteikon mukaan, jota käytetään kansainvälisissä Pisa-arvioinneissa. Kansallinen keskiarvo asetettiin viiteensataan (500) pisteeseen.

Oppilaat, jotka lukevat suomea toisena kotimaisena kielenä (finska) tulevat eri kielellisistä ympäristöistä, ja tuloksissa merkittävät erot näkyvät kunnissa, joilla on erilaiset kieliprofiilit. Etelä-Suomen suomenkielisissä ja suomenruotsalaisissa kaksikielisissä kunnissa asuvien tulos on selvästi keskimääräistä korkeampi (584 vs. 529 pistettä). Muiden kaksikielisten kuntien tulos on hieman alle keskiarvon (479–498 pistettä). Ruotsinkielisissä

kunnissa tulos on selvästi huonompi (420 pistettä). Ero tuloksissa suomenkielisissä kunnissa ja ruotsinkielisissä kunnissa on tilastollisesti merkittävä ja suuri.

Arviointi kouluissa ei ole tasa-arvoista finskan oppimäärässä. Oppilailla, joilla on samat tulokset arvioinnissa, on eri arvosanat. Suurimmat erot tulosten ja arvosanojen välillä löytyvät oppilailta, joilla on hyvät taidot. Arvioinnissa 600 pistettä saavuttaneilla oppilailla on yhdessä koulussa arvosana 8 ja toisessa koulussa arvosana 10.

Äidinkielenomaista oppimäärää (mofi) lukevat oppilaat asuvat suomenkielisissä, suomenruotsalaisissa kaksikielisissä ja ruotsinsuomalaisissa kaksikielisissä kunnissa. Suomenkielisten kuntien oppilaiden tulos on selvästi keskimääräistä parempi (523 pistettä). Alueelliset erot kaksikielisissä kunnissa ovat pieniä. Tuloksissa on eroja suomenkielisten kuntien oppilaiden ja ruotsinsuomalaisten kaksikielisten oppijoiden välillä (523 vast. 466 pistettä). Ero on tilastollisesti merkittävä ja keskiuuri.

Arviointi ei ole kouluissa tasa-arvoista mofi oppimäärää lukevilla oppilailla. Erityisesti heikompien oppilaiden arvioinnissa on eroja. 350 pistettä saanut oppilas on yhdessä koulussa saanut keskimäärin arvosanan 6+ ja toisessa koulussa arvosanan 8.

Keskeiset tulokset oppimäärässä finska

Tulkitemistehtävät

Suomenkielisten kuntien koulujen ja ruotsinkielisten kuntien koulujen tuloksissa erot ovat selkeitä. Parhaat tulokset ovat Etelä-Suomen suomenkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa sijaitsevilla kouluilla. Suomenruotsalaisissa kaksikielisissä kunnissa tulos on hieman parempi Etelä-Suomessa kuin Länsi-Suomessa. Ruotsinsuomalaisissa kaksikielisissä kunnissa tulos on suurin piirtein sama alueesta riippumatta. Heikoimmat tulokset ovat ruotsinkielisissä kunnissa, jotka kaikki sijaitsevat Länsi-Suomessa.

Kuullun ymmärtämisen tehtävissä 77 vs. 61 prosenttia oppilaista Etelä-Suomen suomenkielisemmissä kunnissa ylsi hyvän osaamisen taitotasolle (B1.1) tai korkeammalle. Vastaava prosenttiosuus ruotsinkielisissä kunnissa oli 13. Muissa kaksikielisissä kunnissa 31–39 prosenttia oppilaista ylsi taitotasolle B1.1 tai korkeammalle.

Luetun ymmärtämisen tehtävissä 68 prosenttia Etelä-Suomen suomenkielisten kuntien oppilaista ylsi hyvän osaamisen taitotasolle (B1.1) tai korkeammalle. Etelä-Suomen suomenkielisissä kaksikielisissä kunnissa 49 prosenttia ylsi taitotasolle B1.1 kun taas ruotsinkielisissä kaksikielisissä kunnissa vastaava prosentti oli 27. Länsi-Suomen kaksikielisissä kunnissa 16–18 prosenttia oppilaista ylsi taitotasolle B1.1. Ruotsinkielisissä kunnissa vain viisi prosenttia oppilaista saavutti tämän tason.

Tuottamistehtävät

Suullisessa tuottamisessa oli kaksi tehtävää. Erot suullisen tuottamisen tuloksissa ovat suuret. Kaikissa kuntaprofiileissa on sekä heikkoja että hyviä tuloksia. Tulokset ovat hyviä suomenkielisissä kunnissa, joissa yli puolet oppilaista ylsi molemmissa puhumista mittaavissa tehtävissä taitotasolle A2.2. Muissa kaksikielisissä kunnissa tulos vaihtelee tehtävittäin ja ensimmäisessä tehtävässä tulos oli selvästi parempi kuin toisessa. Ruotsinkielisten kuntien tulos oli heikko, sillä keskimäärin vain hieman yli 10 prosenttia oppilaista saavutti hyvän osaamisen taitotason ja hieman yli puolet oppilaista sai puhumista mittaavista tehtävistä keskimäärin heikkoja tuloksia (A1.2 tai alempi).

Kirjallisen tuottamisen tuloksissa on suuria eroja alueesta ja kunnan kielisyysasteesta riippuen. Parhaat tulokset ovat suomenkielisissä kunnissa, vaikka hyviä tuloksia saaneiden oppilaiden määrä on pieni. Ensimmäisessä tehtävässä keskimäärin 19 prosenttia ja toisessa 14 prosenttia oppilaista saavutti hyvän osaamisen taitotasolle (A2.2). Molemmissa tehtävissä taitotasolle A1.2 tai sitä alemmalle yltäneitä oppilaita on paljon (39 vast. 36 %).

Yhteys taustamuuttujien ja tulosten välillä

Oppilaat, jotka aikovat hakea lukioon peruskoulun jälkeen saivat parempia tuloksia arvioinnissa kuin oppilaat, jotka aikovat hakea ammatilliseen kouluun. Ero tuloksissa on tilastollisesti merkittävä ja keskiuuri. Oppilaiden suhtautuminen oppiaineeseen ja koulunkäyntiin näkyy myös tuloksissa. Suurimmat erot ovat osaamisessa. Neljännes oppilaista, jotka kokevat osaavansa suomea, on saanut keskimäärin 78,2 pistettä enemmän kuin ne, jotka kokevat osaamisensa olevan heikkoa. Erot ovat tilastollisesti merkittäviä ja keskiuuria.

Oppilaiden kielenkäyttö vapaa-ajalla on yhteydessä arvioinnin tuloksiin. Arviointituloksissa on merkittävä ero ruotsia perheen sekä ystävien kanssa puhuvien ja suomea perheen sekä ystävien kanssa puhuvien oppilaiden välillä. Oppilaat, jotka käyttävät suomea kotona ja vapaa-ajalla, saivat parempia tuloksia kuin ne oppilaat, jotka käyttävät vain ruotsia. Perheen kanssa suomea puhuvat oppilaat saivat keskimäärin 73,4 pistettä enemmän kuin ne oppilaat, jotka puhuvat kotona vain ruotsia. Kavereiden kanssa suomea puhuvat oppilaat saivat keskimäärin 48,5 pistettä enemmän kuin ne oppilaat, jotka puhuvat kavereiden kanssa vain ruotsia.

Keskeiset tulokset oppimäärässä mofi

Tulkitsemistehtävät

Tulkitsemistehtävissä tulos on erittäin hyvä. Tulosten erot ovat pieniä alueesta ja kielisyysasteesta riippumatta. Pojilla on keskimäärin hieman huonompi lopputulos kuin tytöillä. Sekä kuullun että luetun ymmärtämisessä keskimäärin 76 % oppilaista ylsi hyvän osaamisen taitotasolle (B1.2 tai korkeampi). Kuullun ymmärtämisen tehtävissä neljäsosa oppilaista ylsi vielä korkeammalle taitotasolle B2.1. Luetun ymmärtämisessä 16 % opiskelijoista saavutti saman taitotasolle (B2.1).

Tuottamistehtävät

Suomenkielisten ja ruotsinkielisten kuntien tuloksissa on selvä ero suullisessa tuottamisessa. Parhaaseen tulokseen ylsivät Länsi-Suomen suomenkieliset kunnat, joissa keskimäärin 58 vast. 75 prosenttia oppilaista ylsi hyvän osaamisen taitotasolle. Etelä-Suomen suomenkielisissä kunnissa 49 vast. 62 prosenttia oppilaista ylsi samalle taitotasolle. Kaksikielisissä kunnissa, jossa enemmistökieli on suomi, tulos on suunnilleen sama molemmissa alueissa (reilut 40 vs. noin 40 %). Ruotsin-suomalaisissa kaksikielisissä kunnissa 24 vast. 35 prosenttia oppilaista ylsi hyvän osaamisen taitotasolle.

Kirjallisessa tuottamisessa tulokset ovat heikompia kuin suullisessa tuottamisessa. Koko otoksesta keskimäärin neljännes saavutti hyvän osaamisen taitotasolle (B1.2). Joukossa on sekä erinomaisia tuloksia, joissa oppilaat saavuttivat jopa taitotasolle B2.1, että heikkoja tuloksia, joissa oppilaat jäivät taitotasolle A2.1 tai alle. Kirjallisen tuottamisen tehtävissä tytöillä on keskimäärin parempi tulos kuin pojilla (734 ja 694 pistettä). Kuten suullisessa tuottamisessa, myös kirjallisessa tuottamisessa Länsi-Suomen suomenkieliset kunnat ylsivät parhaimpaan tulokseen, kun keskimäärin kolmannes oppilaista ylsi hyvän osaamisen taitotasolle.

Yhteys taustamuuttujien ja tulosten välillä

Oppilaat, jotka aikovat hakea lukioon peruskoulun jälkeen saivat parempia tuloksia arvioinnissa kuin oppilaat, jotka aikovat hakea ammatilliseen kouluun. Ero tuloksissa on tilastollisesti merkittävä, tytöillä keskiarvo (535 ja 457 pistettä) ja pojilla suuri (504 ja 396 pistettä).

Opiskelijoiden asenne oppiaineeseen on keskimäärin sama alueesta ja kunnan kielisyysasteesta riippumatta, mutta oppilaiden välillä vaihtelua on. Neljännes koulutyöhön vähiten positiivisesti suhtautuvista oppilaista sai keskimäärin 38,9 pistettä vähemmän kuin neljännes positiivisimmin suhtautuvista oppilaista.